

Åpenhetsloven

E.A. Smith AS' redegjørelse for perioden 01.01.2024 – 31.12.2024

Innledning

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om bedrifters egen virksomhet og verdikjede.

E.A. Smith AS (EAS) ble etablert i 1869 og er en av Norges eldste bedrifter. Konsernet er en komplett leverandør av stål, metall, armering, byggevarer og trelast, med et bredt sortiment av ulike typer varer både til forbrukermarkedet og proffmarkedet. EAS' virksomhet er organisert i virksomhetsområdene Smith Stål, Bygger'n, HEIM Boligsystem og Smith Byggesystemer. Virksomheten er representert i store deler av landet.

EAS har følgende heleide datterselskaper som alle omfattes av denne redegjørelsen:

- Eas 1869 AS
- Oppdal Hiba-Hytter AS
- Co2 Purification AS
- Smibbygg AS
- Bentsrudveien 3/6 Eiendom AS
- EAS Sunndal Eiendom AS
- Bentsrudveien 7 Eiendom AS
- Smith Byggesystemer AS

Det er kun Smith Byggesystemer AS som selvstendig omfattes av Åpenhetsloven. Selskapet driver produksjon av precut og byggeelementer, og gjør hovedvekten av sine innkjøp fra leverandører som EAS har avtaler med og foretar aktsomhetsvurderinger av. EAS koordinerer også det systematiske HMS-arbeidet i Smith Byggesystemer AS. Smith Byggesystemer AS omfattes således av EAS' redegjørelse etter Åpenhetsloven.

Som følge av at konsernet fører et bredt sortiment av varer, vil risikoen for brudd på menneskerettighetene og krav til anstendige arbeidsforhold ved produksjon- og transport av varene vi selger variere på tvers av produktgrupper og geografi. Dette avhenger av hvilke typer produkter det gjelder, hvilke råvarer som inngår i produktet, hvor produktene er produsert og hvem som står for leveranse og distribusjon av produktene.

I dette dokumentet redegjør vi for EAS' arbeid med aktsomhetsvurderinger knyttet til menneskerettigheter, anstendige arbeidsforhold og etisk handel i tråd med kravene i Åpenhetsloven. Redegjørelsen beskriver arbeid utført i perioden 01.01.2024 – 31.12.2024.

Ansvarlighet

Samfunnsoppdraget til EAS er å bygge bærekraftige lokalsamfunn. Og i oppdraget ligger det en iboende forpliktelse til å sikre at menneskerettighetene blir respektert og ivaretatt og at de ansatte i egen virksomhet og verdikjede arbeider under anstendige arbeidsforhold.

Alle ansatte i EAS er forpliktet til å overholde gjeldende policy for ansvarlig forretningsdrift, som tilrettelegger for bærekraftig utvikling og respekt for mennesker, samfunn og miljø.

Leverandører som ønsker å gjøre forretning med EAS må også bekrefte at de overholder konsernets etiske retningslinjer for leverandører (Supplier Code of Conduct) for å sikre bærekraftig og etisk forretningsadferd i verdikjeden. Disse retningslinjene forplikter leverandøren og dens underleverandører til å etterleve ILOs kjernekonvensjoner og sikre ivaretagelse av menneskerettighetene.

Risiko- og aktsomhetsvurderinger

Ved Åpenhetslovens ikrafttredelse, ble det tatt en risikobasert tilnærming på produktgruppenivå til EAS' aktsomhetsvurderinger. Ettersom konsernets virksomhet, verdikjede og sortiment ikke er vesentlig endret, videreføres valgt metode:

Grunnlaget for risikovurderingen er basert på DFØ's høyrisikoliste og deres underliggende rapporter fra Swedwatch, som dekker en stor andel av de varene konsernet selger. Der hvor vi ikke kan beregne risikoverdier fra grunnlag i Swedwatchs vurderinger, har vi selv estimert en verdi basert på andre offentlig tilgjengelige kilder.

Den overordnede risikovurderingen viser hvilke produktgrupper som på generell basis er assosiert med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, og følgende tilnærming er anvendt:

Beregnet risiko for en produktgruppe vurderer produktgruppen som helhet, uavhengig av leverandør og geografi. Eksempelvis kan dette i praksis bety at en norsk leverandør av en vare innen en produktgruppe som generelt er forbundet med høy risiko, kan ha en lavere reell risiko siden produksjon skjer under strengere regulering enn om produktet var produsert i et annet land.

Totalrisiko er beregnet som produkt av Swedwatch sin vurdering av råvarerisiko og produksjonsrisiko, og skalaen går fra 1 (lav) til 25 (høy).

Aktualitet viser en gradering av risiko basert på volum og formål med anskaffelser innen en produktgruppe. Skalaen går fra 1 (lavt volum av en intern anskaffelse) til 4 (stort volum av en vare anskaffet for videresalg).

Prioritet fremkommer som produkt av totalrisiko og aktualitet.

Gjennomført risikovurdering er revurdert i 2024, og prioritet opprettholdt:

Virksomhetsområde	Produktgruppe	Totalrisiko	Aktualitet	Prioritet
Smith Stål	Stål	16	4	64
Bygger'n	Jernvare og beslag	16	4	64
Bygger'n	Eletronikk	20	3	60
Bygger'n	Batteri	20	3	60
Bygger'n	Gulvvarme	20	3	60
Smith Stål	Kobber	16	3	48
Bygger'n	Skruer og spiker	16	3	48
Bygger'n	Stein	16	3	48
Bygger'n	Håndverktøy	16	3	48
Bygger'n	Gulv	12	4	48
Bygger'n	Hvitevarer	15	3	45
Alle	Inngående transport, lastebil internasj.	16	2	32
Alle	Inngående transport, skip internasj.	16	2	32
Bygger'n	Ventilasjon	10	3	30

De prioriterte produktgruppene er valgt basert på en helhetsvurdering i henhold til metoden beskrevet over. Produktgrupper med lav beregnet prioritet kan likevel trekkes frem som prioritert på grunn av høy risiko enten i utvinning av råvarer eller produksjon eller på grunn av volum.

Generelt forbindes stål med høy risiko siden det ofte importeres fra utlandet hvor utvinning og bearbeiding av malm og produksjon av stål og metaller og kan skje under uanstendige arbeidsforhold. Det presiseres at det aller meste av konsernets stålleveranser er skrapbaserte med resirkulert skrap som råvare snarere enn malm.

Gruvedrift kan ha negativ innvirkning både på lokalsamfunnet og det lokale miljøet. I tillegg kan arbeid i gruver ha stor risiko for den ansatte ved manglende HMS og dårlige arbeidsvilkår. Videreforedling av jernmalm og arbeid i smelteverk er også regnet som farlige arbeidsforhold med høye temperaturer, tunge løft, drift av store maskiner og eksponering for støv og gasser. I høyrisikoland er lav lønn, mye overtidsarbeid og mangel på fagforeningsrettigheter vanlig.

Innenfor byggevarer stammer det meste av varene fra norske sagbruk og produsenter av tyngre byggevarer. Innenfor øvrig sortiment er det stor variasjon i grad av risiko for de ulike produktgruppene. På generell basis er det høyere risiko forbundet med produktgruppene jernvare, skruer og spiker, arbeidstøy og elektriske og elektroniske produkter. Disse produktgruppene har ofte sitt opphav i asiatiske land, som også er forbundet med potensiell forhøyet risiko relatert til lønnsnivå, ugunstig arbeidstid og mangelfullt HMS-arbeid.

For elektronikk er den høyeste risikoen knyttet til utvinning av råvaremetallene som inngår i batterier og elektronikk. Mange komponenter i produktene lages også i asiatiske land, slik at risikoen er høy selv om produktet er «produsert» – dvs. satt sammen – i Europa. Mineralutvinningen har høy risiko, og skjer ofte i land med svakt lovverk, noe som kan indikere helsefarlige arbeidsforhold. Metaller og mineraler utvunnet i asiatiske, afrikanske og sør-amerikanske land er det spesielt høy risiko forbundet med.

Basert på den overordnede risikovurderingen, er tiltak for videre oppfølging iverksatt.

Arbeid utført i 2024

Organisering, forankring og forsterkning

Formell og praktisk forankring og forsterkning av lovens formål på tvers av organisasjonen har fortsatt gjennom 2024. Intern dialog og kontinuerlig kompetanseheving, samt dialog med leverandører, kunder, bransjenettverk og andre forbindelser har bidratt til å videreutvikle vår tilnærming til overholdelse av loven.

Omorganisering av kategori- innkjøps- og logistikkorganisasjonen til én samlet enhet, samt et tettere samarbeid med Løvenskiold Handel AS om arbeidsmetode og praktisk gjennomføring, har også bidratt til en mer systematisk tilnærming til arbeidet.

Gjennomført dybdekartlegging

Videreføring av påbegynt- og planlagt dybdekartlegging av leverandørporteføljen er gjennomført i samarbeid med Løvenskiold Handel AS for leverandører til Bygger'n, der totalt 20 leverandørrevisjoner er gjennomført i perioden. Utvalget er av vesentlighetshensyn gjort blant leverandørene som er felles for selskapene, og på tvers av kategorier. Bygger'n har hatt et særskilt fokus på produktgruppene forbundet med høyest risiko i henhold til EAS' risikovurdering.

Smith Stål gjennomførte en dybdekartlegging av samtlige leverandører i siste kvartal 2023, herunder innhenting av bekreftelse på overholdelse av EUs 11. sanksjonspakke mot Russland, og har ikke hatt endringer i sin leverandørportefølje i 2024. 2024 har følgelig vært benyttet til oppfølgende dialog etter siste kartlegging.

For øvrig, er kartlegging av enkeltleverandører, eksempelvis innhenting av spesifikke sertifikat, gjennomført på forespørsel fra EAS' kunder i forbindelse med anbudsprosesser, kontinuerlige kvalifikasjonsprosesser og fremsatte informasjonskrav. Således er det opprinnelige utvalget for dybdekartlegging supplert i flere omganger gjennom året. Dette har bidratt til økt transparens og tillit, men også til styrket intern bevissthet og forbedring av våre egne aktsomhetsrutiner. Kundedialogen har fungert som en nyttig referanseramme for markedets forventninger og har hjulpet oss med å videreutvikle vår tilnærming.

Dybdekartleggingen har i all hovedsak avdekket mangelfull kompetanse i oppstrøms verdikjede omkring lovens formål og virkeområde, spesielt hos leverandører som ikke selv er omfattet av Åpenhetsloven. Vår oppfølging har følgelig primært omhandlet dekoding og forsterkning av enkeltleverandørers forpliktelse, i henhold til gjeldende leverandøravtale og etiske retningslinjer for leverandører.

Leverandørene utvalgt for dybdekartlegging, har vært løsningsorienterte og lærevillige, og har etterkommet våre oppfordringer og krav. Flere leverandører som ikke har vært gjenstand for dybdekartlegging har dessuten proaktivt tatt kontakt, både for å sikre forståelse av våre krav og forventninger, samt for å beskrive iverksatte tiltak.

Blant de få leverandørene som byggevaredelen av virksomheten gjør innkjøp fra utenfor innkjøpssamarbeidet, er det én som har sitt opphav i Kina, der risikoen for menneskerettighetsbrudd på generelt grunnlag vurderes å være høy. Det er avholdt flere møter med aktuell leverandør, der temaet har vært adressert, og dialogen har vært konstruktiv og positiv. Leverandøren har flere kunder i Norge, og viser forståelse- og motivasjon for å overholde gjeldende krav. Leverandøren har på

forespørsel fremlagt relevante sertifikat (ISO 9001 (kvalitet) og ISO 14001 (miljø)), og er oppfordret til å legge disse tilgjengelig på nettsiden sin. Revisjonsrapport fra en anerkjent sertifiseringsordning (BSCI) er også fremlagt, og forbedringspunkter gjennomgått. EAS har tilbudt veiledning til hvordan organisere forbedringsarbeidet, herunder sertifisering etter ISO 45001 (arbeidsmiljø), og vil følge dette videre i forbindelse med første planlagte leverandørrevisjon.

Videreutvikling av malverk og metode

Arbeidet med Åpenhetsloven gir anledning til å fortløpende videreutvikle både maler, retningslinjer og arbeidsprosesser og -metode. Vi fikk i 2024 mulighet til å presentere vår praktiske tilnærming til temaet i forbindelse med en av Forbrukertilsynets arrangement, og mottok i den anledning både nyttige spørsmål og innspill som har kommet til god nytte i arbeidet med å videreutvikle malverk og metode for å understøtte lovens formål.

Til tross for at primærfokus for arbeidet med aktsomhetsvurderinger, er- og vil være å inkorporere det i daglig drift og leverandørdialog, ser vi behov for å sette arbeidet i strammere struktur. Det er derfor gjennom 2024 utredet muligheter for- og forberedt implementering av systemstøtte for å tilrettelegge for mer enhetlig informasjonsinnhenting, analyse og dokumentasjon. Løsningen vil tas i bruk i løpet av første kvartal 2025.

I egen virksomhet, har det systematiske HMS-arbeidet vært gjennomført i henhold til plan, med hovedfokus på skade- og sykefraværsforebygging, kompetanseutvikling og risikovurderinger av risikoområder definert både i forbindelse med intern avviksbehandling, samt i forbindelse med gjennomførte tilsyn og revisjoner. En omfattende organisasjonsundersøkelse er også gjennomført, der generell trivsel måles, men hvor også temaer som mobbing, trakassering og diskriminering adresseres. Det registreres positiv utvikling på samtlige KPI'er, og resultatene gjengis i styrets årsberetning.

For øvrig er arbeidet med implementering av nye arbeidsavtaler til alle konsernets ansatte i tråd med EUs arbeidsvilkårsdirektiv påbegynt i løpet av 2024.

Og i forbindelse med endring i arbeidsmiljøloven med ikrafttredelse 1. januar 2024 ble det valgt eget Arbeidsmiljøutvalg for Smith Byggesystemer AS.

Sertifiseringsordninger

2024 var det første hele året hvor alle konsernets enheter har fulgt Miljøfyrtårn sin metodikk for lokalt bærekraftsarbeid, og dette har resultert i en merkbart økning i kompetanse og engasjement omkring virksomhetens ansvar for både mennesker og miljø langs hele verdikjeden. EAS' hovedkontor ble resertifisert etter nye handelskriterier våren 2024, og fikk i forbindelse med dette en grundig gjennomgang av- og kyndig veiledning relatert til konsernets arbeid med ivaretagelse av sosialt ansvar både i egen drift og verdikjede. I løpet av året er også én av avdelingene tilhørende Smith Stål resertifisert etter både ISO 9001 (kvalitet) og ISO 14001 (miljø), noe som bekrefter at konsernets systematiske tilnærming til risikostyring, leverandøroppfølging og forbedringsarbeid generelt holder tilfredsstillende god standard.

For øvrig har Bygger'n gjennomført PEFC-sertifisering for trelast. Ordningen stiller krav til menneskerettigheter, arbeidsforhold og sporbarhet i leverandørkjeden, og det ble derfor gjort en grundig gjennomgang av konsernets prosess for aktsomhetsvurderinger i forbindelse med

sertifisering. I forbindelse med sertifisering, ble det avdekket mindre tilfredsstillende forhold hos en mindre lokal leverandør, og denne er bedt utbedre påpekte uregelmessigheter før samarbeidet kan gjenopptas.

Oppsummert har arbeidet med Åpenhetsloven gjennom 2024 i hovedsak omhandlet videre tilpasning i tilnærming, samt kompetanseheving både internt i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Der vi i dialog med leverandørene har opplevd mindre tilfredsstillende dekning for lovens krav, har vi funnet løsninger i samarbeid, og rapporterer således ikke brudd.

Varsling

EAS arbeider kontinuerlig med egen drift, verdikjede og samarbeidspartnere for å sikre at alle parter opererer etter nasjonale og internasjonale lover, internasjonale konvensjoner og E.A Smiths policy for ansvarlig forretningsdrift. Det er som nevnt tatt en risikobasert tilnærming til arbeidet, der eventuelle indikasjoner på menneskerettighetsbrudd vil håndteres og meddeles aktuelle interessenter. Men for å imøtekomme innspill, spørsmål eller informasjonskrav fra publikum, er mailadressen apenhetsloven@smith.no etablert som kanal inn til oss. Samme epost kan også benyttes dersom noen ønsker å varsle om faktiske brudd eller mistanke om brudd på Åpenhetsloven enten i EAS' virksomheter eller verdikjede.

Hvordan virksomheten retter opp negative konsekvenser

EAS tar sitt ansvar for å forhindre og korrigere menneskerettighetsbrudd på alvor. Dersom det gjennom kontinuerlige aktsomhetsvurderinger eller en tredjepart blir avdekket indikasjon på- eller faktisk brudd, hos en leverandør eller samarbeidspartner, skal alvorlighetsgrad umiddelbart vurderes slik at EAS kan møte utfordringen med hensiktsmessige tiltak. Aktuelle tiltak kan være gjennomgang og forbedring av kommunikasjon og samhandlingsform, samt kompetanseheving, og i ytterste konsekvens, sanksjoner og avslutning av et etablert samarbeid.

Vi har tatt utgangspunkt i OECD's veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv i utarbeidelsen av vår prosedyre for håndtering av brudd på etiske retningslinjer.

Hvis det blir avdekket at EAS direkte har forårsaket eller bidratt til negativ påvirkning hos en leverandør, samarbeidspartner eller interessent, skal vi, i samarbeid med den skadelidende parten, forsøke å gjenopprette situasjonen. Dersom det gjelder påvirkning på menneskerettighetene, skal EAS involvere de berørte rettighetshaverne og deres representanter for å avgjøre hvordan det eventuelle bruddet skal rettes opp i.

Der tiltak blir iverksatt, vil vi i etterkant undersøke om den skadelidende parten er tilfreds med prosessen og resultatene.

Dersom det avdekkes brudd hvor EAS er direkte forbundet med parten som har forårsaket skaden, skal vi bruke vår innflytelse for å stimulere bedriften til å forebygge eller redusere skaden.

Oppstår det situasjoner der iverksatte tiltak, kommunikasjon og samarbeid for å sikre at menneskerettighetene blir ivaretatt, ikke fungerer, skal det vurderes om samarbeidet skal opphøre.

EAS ønsker å være i forkant av eventuelle brudd og håper, tror og ser tydelige tegn til at økt fokus på ivaretagelse av menneskerettigheter internt og i egen verdikjede, samt ved konkret kravstillelse og opprettholdelse av hyppig dialog med våre leverandører, kan bidra til å redusere risikoen for fremtidige brudd.

Sterkere sammen

Ved at vi er flere aktører i samme bransje som kjøper varer fra de samme underleverandørene, håper og tror vi at kollektiv kravstillelse til en grunnleggende respekt for- og overholdelse av gjeldende menneskerettigheter, vil redusere risikoen for fremtidige menneskerettighetsbrudd i verdikjeden. Tilsvarende gjelder ved eventuelle sanksjoner – at vi som bransje er i posisjon til å legge kollektivt trykk på leverandørkjeden, og derigjennom bidra til at ansvarlighet preger hele veien fra råstoff til sluttbruker.

Interessentdialog

I forbindelse med arbeidet med Åpenhetsloven, herunder planlagte og gjennomførte aktsomhetsvurderinger, anbuds- og tilbudsprosesser, og besvarelse av mottatte informasjonskrav, samt i relasjon til dobbel vesentlighetsanalyse, har vi hatt utstrakt dialog med både kunder og leverandører.

Nevnte dialog oppleves utviklende for vårt arbeid med loven, og EAS ønsker interessenter som har interesse for eller blir påvirket av vår drift, eller vårt arbeid knyttet til Åpenhetsloven velkommen til å ta kontakt. Henvendelser kan sendes på epost apenhetsloven@smith.no. Formelle informasjonskrav mottas på samme mailadresse, og behandles i henhold til Åpenhetsloven.

Plan for videre arbeid

I 2025 vil arbeidet med intern forankring i etablerte prosesser fortsette, med mål om at aktsomhetsvurderinger i økende grad gjennomføres fortløpende i tilknytning til ordinær leverandørdialog; i anbudsfasen, i reforhandling, og i løpende dialog.

Systemstøtte for strammere struktur rundt arbeidet med aktsomhetsvurderinger vil implementeres, og et redefinert årshjul vil følges. Gjenstand for dybdekartlegging vil i 2025 både være nye, vesentlige vareleverandører, samt transportører og andre vesentlige leverandører til konsernets egen drift. Fokus vil være på overholdelse av konsernets etiske retningslinjer for leverandører, samt på nye transportavtalemaler implementert i 2023.

For øvrig vil organisasjonens anledning til å gjøre innkjøp fra leverandører uten sentralt fremforhandlet avtale, underlegges en teknisk begrensning, noe som vil ha direkte effekt som risikoreduserende tiltak, og indirekte disiplinerende effekt for aktører som ønsker et handelssamarbeid med konsernet.

I egen drift vil arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten videreføres inn i en utredning av mulige implikasjoner ved eventuell innføring av EUs likelønnsdirektiv i Norge.

Ved funn enten av indikasjoner på- eller faktiske menneskerettighetsbrudd, vil forholdet forsøkes korrigert, preventive tiltak etableres, relevante interessenter varsles, og redegjørelsen oppdateres.

Trondheim, 13. juni 2025

Trond R Reinertsen

Liv Therese Andersen

Arne Reinertsen

Styrets leder

Styremedlem

Adm. Direktør

Ingerid R Reinertsen

Harald Reinertsen

Styremedlem

Styremedlem

Terje Søsveen

Erik Hagen

Maren Furutangvik

Styremedlem

Styremedlem

Styremedlem

Kilder

Forbrukertilsynets veiledning for utarbeidelse av den årlige redegjørelsen etter Åpenhetsloven:

<https://www.forbrukertilsynet.no/apenhetsloven/redegjorelse>

OECDs veileder for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger for ansvarlig forretningsdrift:

https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/09/201904_OECD_DDveileder_nettil.pdf

DFØs høyrisikoliste:

<https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten>